

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Karmentxu Zelaia Etxeberria

*Bergara,
Gipuzkoa
(1952)*

Aurkibidea

Biografia

Zubieta kalean jaioa. Aita Oñatikoa zuen eta ama Bergarakoa. Bi senide ziren, eta aitona-amonak ere beraiekin bizi ziren. Mariaren Lagundia ikastetxean egin zituen ikasketak, Bartxilergoa barne. Ondoren, Ariznoa hotelean hasi zen lanean. 1967 urte inguruan losu Oregirekin euskara ikasten ibili zen, eta 1969 urtetik 1974 urte alderarte Juventudes Parroquiales taldean aritu zen, kultur ekintzak antolatzen. Elkarrizketaren zati bat Puri Arrondo lagunarekin batera egin genion.

Zintak

BER-373

- **Proiektua:** Euskararen historia soziala Bergaran
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2023-02-16
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Ariznoa hotelean lanean

- **Erref:** BER-373/002
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:01:24. **Bukatu:** 00:02:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Etxean beti euskaraz egin dute baina kalean dena gaztelaniaz. Maria Lagundian ikasi zuen lau urte zituenetik eta goi-mailako Batxilergo Laborala bukatu arte. Ikasketak bukatu eta Ariznoa hotelean lanean hasi zen.

2. Joxu Oregirekin gau-eskoletan

- **Erref:** BER-373/003
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:02:46. **Bukatu:** 00:04:45

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia

Laburpena:

Purita Arrondoren eta Karmentxu lagun minak izan dira umetatik. Joxu Oregiren euskarazko gau-eskoletara joaten zen eta gehienbat euskal kulturari buruz ikasi zuela gogoratzen du. Txomin Amasorrain ere irakaslea zen.

3. Juventudes-en ekimenak Bergaran

- **Erref:** BER-373/006
- **Iraupena:** 0:02:54. **Hasi:** 00:06:00. **Bukatu:** 00:08:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Purirekin batera Juventudes Parroquiales-en (Juven-en) ibilia da Karmentxu. Elkartean euskal munduarekin ekintzak egiten hasteko, Juan San Martin-engana nola jo zuten. Egindako ekimenak, hitzaldiak, irteerak... Pantxoa eta Peioren kontzertua. Udaletik ez zieten inoiz oztoporik jarri. Bergaran orokorrean giro abertzalea zegoen eta kulturalki euskalduna zen.

4. Zentsura pasa behar zuten musikariek

- **Erref:** BER-373/007
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:08:54. **Bukatu:** 00:10:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Musikariek herri edo jaialdi batean jo aurretik, haien programa aurkeztu behar zuten eta zentsura pasa behar zuten lehenengo. Txatxi Etxeberria zen baimenak eskatzeaz arduratzen zena.

5. Errege eguneko kabalgatak Bergaran

- **Erref:** BER-373/010
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:13:22. **Bukatu:** 00:15:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

Juventudes-ekoek Errege eguneko kabalgatak antolatzen zituzten. Herritarren laguntz jasotzen zuten eta behin zaldi zuri bat utzi zieten. Kabalgataz gain, ekimen erlijiosoetan ez zuten parte hartzen. Gabonetako jaiotzak.

6. Pantxoa eta Peioren lehenengo emanaldia Hegoaldean

- **Erref:** BER-373/012
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:15:34. **Bukatu:** 00:16:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Juventudes-eko batzordean zeudela, 1972an, Pantxoa eta Peio Bergarara eraman zituzten. Haien lehenengo kontzertua izan zen Hegoaldean. Urte batzuetara beste batzuk sartu ziren batzordean.

7. 1972ko bertso-jaialdia Bergaran

- **Erref:** BER-373/014
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:17:08. **Bukatu:** 00:17:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Bergaran 1972an antolatu zen bertso-jaialdi handiaren gogoetak. Iparraldetik asko etorri ziren.

8. Miarritzen galduta

- **Erref:** BER-373/015
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:17:54. **Bukatu:** 00:19:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Behin Miarritzera egin zuten irteera bat eta batzordekoak galduta ibili ziren, autobusa ezin aurkitu.

9. 70eko musikariak Bergaran

- **Erref:** BER-373/016
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:19:17. **Bukatu:** 00:21:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Errege eguneko bezperan, Juventudes-ek dantzaldiak antolatzen zituen. Puri

eta Karmentxu batzordean egon aurretik, Los Bravos edo Los Mitos bezalako taldeak egon ziren. Batzordean zeudela, Egan taldea eraman zuten. Oskarbi taldea, Gorka Knörr, Benito Lertxundi...

10. 75.000 pezetako isuna 1975ean

- **Erref:** BER-373/020
- **Iraupena:** 0:03:23. **Hasi:** 00:23:06. **Bukatu:** 00:26:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Txiki eta Otaegiren epaiketaren kontra idatzi batzuk banatzen ibili ziren Bergararik eta atxilotuta egon ziren guardia zibilaren koartelean. Bakoitzari 75.000 pesetako isuna ezarri zion poliziak eta etxean zuten idazteko makina konfiskatu zieten. Zati bat ordaindu zuten.

11. Dantza egiteko moduak eta musika aldatu egin ziren

- **Erref:** BER-373/028
- **Iraupena:** 0:01:44. **Hasi:** 00:32:30. **Bukatu:** 00:34:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Juventudes-ekoak astebururo mendira joaten ziren eta Urrexolan zegoen baserri batean egoten ziren. Bueltan, Oñatira, Soraluzera edo inguruko herriren batera joaten ziren dantzara. Ariznoara ez ziren joaten. Dantza egiteko moduak eta musika aldatu egin ziren.

12. Guatekeak

- **Erref:** BER-373/029
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:34:14. **Bukatu:** 00:35:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Guatekeak oso gaztetatik egiten zituzten Juventudes-eko lokalean. Nolakoak ziren.

13. Plazako dantzaldietan ligatzeko teknikak

- **Erref:** BER-373/030
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:35:04. **Bukatu:** 00:37:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Gaztetxoak zirenean, 3 piezako dantza egoten zen plazan eta 3.en piezarako pentsatu behar zuten norekin dantza egin nahi zuten. Ligatzeko moduak. Zertaz hitz egiten zuten mutilekin.

14. Antisorgailuak nola lortu 70. hamarkadan

- **Erref:** BER-373/031
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:37:03. **Bukatu:** 00:40:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Sexuaz hitz egitea tabua zen. Fama txarra hartzea oso erraza zen. Antisorgailuak nola lortzen zituzten. Bergaran edo Donostian saltzen zituen farmazia bana zegoen. Hilekoarentzat produktuak.

15. Praxak modan jarri zirenean

- **Erref:** BER-373/032
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:40:15. **Bukatu:** 00:41:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Praxak jazten lehenetarikoak izan ziren arren, lanera gona jantzita joan behar zuten.

16. Emakumeak tabernetan

- **Erref:** BER-373/033
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:41:15. **Bukatu:** 00:42:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Emakumeak tabernetara joaten hasi zirenean. Kuadrilan botea jartzen zuten, ez zuten dena mutilek ordaintzen.

17. Elizaren indarra: dena bekatua zen

- **Erref:** BER-373/034
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:42:45. **Bukatu:** 00:44:17

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Garai batean, mutil-laguna soldaduskara joaten zenean, neska ez zen etxetik ateratzen, herrian esango zutenaren beldurrez. Elizaren indarra nolakoa zen. Astero konfesatzen ziren, baina astero gauza bera esaten zuten.

18. Soldaduskatik bueltatu, ezkondu eta haurrak izan

- **Erref:** BER-373/035
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:44:17. **Bukatu:** 00:46:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Bikoteak harremantzeko moduan aldatzen hasi ziren Puri eta Karmentxu gazteak zirenean, baina aldaketa oso poliki eman zen. Normalena zen, mutila soldaduskatik bueltatzea, neska-lagunarekin ezkontzea eta berehala haurrak izatea. Puri eta Karmentxuren adinekoak hasi ziren ohitura hori apurtzen, denek lan egiteko aukera izan dutelako.

19. Emakumeak gidatzeko baimena 21 urterekin eta mutilak 18rekin

- **Erref:** BER-373/036
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:46:15. **Bukatu:** 00:47:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Garai batean, emakumeek lana utzi behar zuten ezkontzen zirenean. Aita edo senarraren baimena behar zuten gauza ezberdinak egiteko. Gidatzeko baimena 21 urterekin atera zuten, mutilek 18rekin ateratzen zutenean.

20. Sección Femeninara joan beharra

- **Erref:** BER-373/037
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:47:19. **Bukatu:** 00:48:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Sección Femenina-ra joan behar zireneko kontuak. Dirua izan ezker, edozer lortzeko aukera zegoen.

21. Ernai antzerki taldea; Urretxindorra eta Ameslaria taldeak

- **Erref:** BER-373/038
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:48:35. **Bukatu:** 00:50:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia
- Lanbideak » Artistak

Laburpena:

Bergarako Ernai antzerki-taldearen euskarazko emanaldiak. Urretxindorra eta Ameslariak taldeak.

22. Bergara, euskararen erreferente

- **Erref:** BER-373/042
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:53:09. **Bukatu:** 00:54:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Bergarako UNED-en euskarazko tituluak lortzeko ikastaroak antolatzen ziren eta kanpotik jende asko heltzen zen autobusetan. Euskara leku guztietan entzuten zen.

23. Euskararen erabileraren aldaketak

- **Erref:** BER-373/045
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:55:37. **Bukatu:** 00:57:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskararen erabileraren iritziak gazteak zirenean, seme-alabak izan zituztenean eta gaur egun. Mugikorrek gaztelaniaz kontsumitzen dute haur eta gazteek.

24. Franco hil zenean, politizazioak jendea sakabanatu zuen

- **Erref:** BER-373/047
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:57:42. **Bukatu:** 01:00:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

Juventudes-en parte-hartu izanaren balorazioa. Oso eskola ona izan zen bizitzerako. Franco hil ostean, gauzak aldatzeko ilusio handia zuten denek baina politizazioak jende asko sakabanatu zuen.

25. Klandestiniategian bilerak egiten

- **Erref:** BER-373/049
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 01:00:54. **Bukatu:** 01:02:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:

Juventudes utzi zutenean, politika munduan sartu zen Karmentxu. Comisiones Obreras. Klandestiniategian biltzen ziren, mendian.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-24

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com